

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA 's-Gravenhage

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Turfmarkt 147
's-Gravenhage
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2020-0000161200

Uw kenmerk

Datum 17 april 2020

Betreft Reactie op uw vragen inzake benoemingsprocedures

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken uit uw Kamer heeft enkele vragen en opmerkingen naar aanleiding van mijn brief van 3 februari 2020 inzake de uitvoering van de motie van de leden Sneller en Den Boer over de benoemingsprocedures voor de belangrijkste democratische instituties (Kamerstuk 35300 VII, nr. 97). Hieronder treft u mijn reactie aan.

In mijn brief van 3 februari 2020 heb ik uiteengezet op welke wijze het kabinet aan deze motie uitvoering wenst te geven. Zo gaf ik aan bij de komende brede evaluatie van de algemene kaders inzake planbureaus, rijksinspecties, adviescolleges en zbo's meer kwalitatief onderzoek te doen in relatie tot de parlementaire controle, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar de benoemingsprocedures. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kan besloten worden tot aanpassing van het beleid of de regelgeving.

Ik acht het onwenselijk om vooruitlopend op het onderzoek toezeggingen te doen omtrent de in de motie gevraagde grotere betrokkenheid van de Tweede Kamer bij de verschillende benoemingsprocedures. Een belangrijk thema binnen het onderzoek is juist de verhouding tussen de onafhankelijkheid van de betreffende organisaties enerzijds en de beleidsmatige dan wel politieke invloed en parlementaire controle anderzijds. De kennelijk bij de leden van de D66-fractie gewekte indruk dat ik niets zou doen aan de uitvoering van de motie berust derhalve op een misverstand. Parallel aan het onderzoek werkt het kabinet bovendien aan het aanscherpen van de processen met betrekking tot de benoeming van leden van adviescolleges en –commissies (zie Kamerstuk 28101, nr. 17). Dit betreft onder meer de externe zichtbaarheid van adviescolleges als zodanig en de openbaarmaking van vacatures. Zoals toegezegd tijdens het algemeen overleg inzake het functioneren van de rijksdienst van 12 maart 2020, zal ik de Kamer voor het zomerreces een nadere reactie sturen op het rapport van de Algemene Rekenkamer '*Diversiteit in vaste adviescolleges van de regering*' en een reactie op de brief hierover van de Joke Smit Stichting.

Met de leden van de D66-fractie ben ik overigens van mening dat het staatsrecht met de tijd mee moet gaan. Hun vraag of ik de opvatting deel dat het staatsrecht

Datum

Kenmerk
2020-0000161200

kan veranderen, kan ik dan ook bevestigend beantwoorden. Het is uiteraard wel zaak goed na te gaan wanneer een staatsrechtelijke regel moet worden aangepast. Met de leden van de D66-fractie ben ik van mening dat transparantie en diversiteit belangrijke waarden zijn in een democratische rechtsstaat. Tegelijkertijd zijn het niet de enige waarden die gewaarborgd dienen te worden. Waarden zoals rechtszekerheid en rechtsgelijkheid, scheiding van machten en controle op de macht zijn eveneens fundamenteel. Het is van belang de goede werking van het systeem en de juiste balans te bewaren. Dat vergt in elk geval waarin men tot wijziging van een staatsrechtelijke regel wil overgaan, een concrete afweging van de gevolgen van die wijziging. Ik kan daarom de stelling van de leden van de D66-fractie dat het staatsrecht gewijzigd *moet* worden wanneer dit in de weg staat aan meer transparantie en diversiteit, niet ongeclausuleerd onderschrijven.

Bovenstaand heb ik aangegeven dat het staatsrecht gewijzigd kan worden en dat gewijzigde omstandigheden daartoe kunnen nopen. Wanneer dat het geval zal zijn, kan in algemene zin niet gezegd worden. Naar aanleiding van de vraag om enkele voorbeelden te noemen van staatsrechtelijke zaken die naar de mening van het kabinet beter geregeld kunnen worden, verwijs ik kortheidshalve naar het kabinetsstandpunt naar aanleiding van het advies van de staatscommissie parlementair stelsel (Kamerstuk 34 430, nr. 10). Een aantal van de hierin genoemde voorstellen zijn inmiddels door het kabinet in procedure gebracht.

De leden van de D66-fractie vragen mij verder of ik vind dat de Algemene Rekenkamer en de Nationale ombudsman minder onafhankelijk zijn dan bijvoorbeeld de Raad van State en het Centraal Planbureau. Deze vraag stellen zij naar aanleiding van mijn opmerking dat een grotere rol voor de Tweede Kamer bij de benoemingsprocedure voor democratische instituties zoals de Hoge Colleges van Staat, planbureaus, adviescolleges en zbo's er niet toe leidt dat deze instituties onafhankelijker zullen worden van de politiek. De Tweede Kamer is zelf immers een politiek orgaan. Zoals ik in mijn brief van 3 februari jl. schreef, moet de reden voor de afwijkende benoemingsprocedure voor de Algemene Rekenkamer en de Nationale ombudsman gezocht worden in de bijzondere positie van deze instituten en de aard van hun taken. De Algemene Rekenkamer vervult haar taak vooral ten behoeve van het parlement. De benoemingswijze van de Nationale ombudsman wijkt af omdat het een eigensoortig instituut is waarvan de benoemingsprocedure niet vergeleken moet worden met die van andere organen. Aan de afwijkende benoemingsprocedures van de Algemene Rekenkamer en de Nationale ombudsman liggen dus eerst en vooral andere redenen ten grondslag dan onafhankelijkheidsafwegingen. Daarmee is niet gezegd dat deze instituten minder onafhankelijk zijn dan andere democratische instituties die wel benoemd worden door de regering. De wijze van benoeming is één manier om institutionele onafhankelijkheid te waarborgen, maar er zijn ook andere manieren. Benoeming voor het leven, zoals het geval is voor leden van de Algemene Rekenkamer, is daar een voorbeeld van.

Anders dan de leden van de D66-fractie, ben ik niet van mening dat de bevoegdheden van de regering in de benoemingsprocedures van voornoemde democratische instituties een uitvoerende macht is die niet nader gecontroleerd

Datum

Kenmerk

2020-0000161200

kan worden. De uitoefening van de bevoegdheid van de regering om ambtsdragers te benoemen, te schorsen en te ontslaan, is ten volle aan parlementaire controle onderworpen. Een andere conclusie zou ook niet stroken met het systeem van wederzijdse controle en evenwicht tussen de staatsmachten onderling dat in de Nederlandse constitutie besloten ligt. Dat systeem houdt ook in dat bevoegdheden verspreid dienen te zijn over verschillende organen om machtsconcentratie tegen te gaan. Het is in eerste instantie aan het orgaan dat over de bevoegdheid beschikt om te bepalen hoe daarvan gebruik wordt gemaakt. Andere organen kunnen vervolgens het gebruik ervan controleren en eventueel sanctioneren. Op dit moment zie ik geen aanleiding om wijzigingen aan te brengen in de manier waarop bevoegdheden met betrekking tot benoemingsprocedures verdeeld zijn over de regering en de Tweede Kamer. De leden van de D66-fractie menen dat een wijziging nodig is omdat het huidige systeem tekortschiet als het gaat om de diversiteit van de publieke (advies)sector. Zoals eerder gezegd wil ik niet vooruitlopen op het toegezegde brede onderzoek naar benoemingsprocedures en de nadere reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. R.W. Knops